

13.09.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**13 Eylül 2021
Pazartesi**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

13 Eylül 2021 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Antalya Bilim Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Yabancı Dil Eğitim Programı Yönetmeliği

— Fırat Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

— Işık Üniversitesi Yatay Geçiş, Çift Anadal, Yan Dal ve Kredi Transferi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Kuzey Afrika ve Endülüs Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

— Ordu Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Selçuk Üniversitesi Arkeolojik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

— Selçuk Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

Çiftçi, 41 ilde ekim için 'kuraklık desteği' bekliyor

Gübre, tohum ve yakıt gibi girdi maliyetlerinin yüksek olduğunu belirten çiftçi temsilcileri, ekim sezonuna kısa bir süre kaldığını ve çiftçilerin ekim yapmak için maddi zorluk çektiklerini ifade ediyorlar.

Başta Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgesi olmak üzere 41 ilde kuraklıktan etkilenen çiftçiler ekim için kuraklık desteğinin ödenmesini bekliyor. Devlet tarafından kuraklıktan etkilenen buğday, arpa, yulaf, çavdar, nohut ve mercimek üreticilerine verim kayıplarına göre dekara 100 liraya kadar ödeme yapılacağı duyurulmuştu. Çiftçilerin yeniden ekim için maddi gücü olmadığını belirten sektör temsilcileri, bu dönemde çiftçilerin paraya ihtiyaç duyduğunu gübre, tohum ve yakıt alması gerektiğini belirtiyorlar. Ekim öncesi en azından bu paranın verilmesi çiftçiye bir nefes olacağına dikkat çekiliyor. Ayrıca büyükbaş hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı Erzurum gibi illerde ise desteklerin hayvan sayısına göre verilmesi talep ediliyor. Diğer yandan çiftçilerin Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri'ne olan borçlarının ertelenmesinin ise yüksek faizle yapıldığını ve yapılandırmanın bir anlamının olmadığı ifade ediliyor.

Desteklerin ödenmesi çiftçiye nefes olacak

Hilvan Ziraat Odası Başkanı ve Şanlıurfa Ziraat Odaları İl Koordinasyon Kurulu Başkanı Hikmet İpar, ekim öncesi kuraklık desteğinin verilmesi çiftçiye bir nefes olacağını söyledi. Devletin gübre ihracatına yönelik kısıtlama getirmesi iç pazarda ton başına 200 lira bir düşüş olmasına rağmen bunun çiftçiye yararının olmadığını kaydedenw, İpar, "Bölgede 2 hafta sonra ekimler başlayacak. Tohum fiyatları

buğdayda 4 lira, arpada ise 3 lira seviyesine kadar çıktı. Çiftçi ekim yapmak için ihtiyaç duyduğu para cebinde yok. Şu anda çiftçi aslında ekme daha kârlı olacağını düşünüyor. O yüzden çiftçi onuru için ekliyor. Diğer yandan bölgede yüzde 70 hasar olan bir tarlada biz ona otomatikken yüzde 100 diyoruz. Yüzde 70 hasar olan bir tarlaya zaten biçerdöver giremiyor. Kalan yüzde 30 biçerdöver ücretini karşılamayacağı için bu yüzden yüzde 100 hasar anlamına geliyor. Yine Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri'ne olan borçların ertelenmesi de hayal kırıklığı yaşattı. Çiftçilerin yüzde 80'ni öngördüğü koşulları sağlayamıyor ve faydalanamıyor. Kredi alamadığı gibi icraya giden, gecikmiş olan borçların hiçbirini kapsama alınmadığı için yapılandırmaya da giremiyor" dedi.

"Borçların ertelenmesi faiz faizle yapılandırılıyor"

Desteklerin ödenmesi ile ilgili genelgenin geldiğini ve yakın zamanda ödeme yapılmasını beklediklerini ifade eden Nusaybin Ziraat Odası Başkanı Mehmet Ali Doğru, "Oluşan zarara miktarına oranla destek verilecek ama çok yetersiz. Mardin'de kuraklığın etkileri bazı ilçelerde yüzde 100, bazılarında ise yüzde 60 ile 50 arasında değişiklik gösteriyor. Diğer bir önemli konu ise çiftçi borçlarının yüzde 13'e yakın bir faiz ile yapılandırılıyor olması. Çiftçi borçlarını ertelenmesini talep ederken, fahiş bir faizle yapılandırma yapılıyor. Normal kredi alındığı zaman sübvansiyondan dolayı yüzde 8 olarak yapılıyor. Yapılandırma yaptığın zaman ise yüzde 13'e çıkıyor. Çiftçilerde ekim yapacak maddi güç de yok. Çiftçiler ya tefeciye gidecek ya da tekrar ÇSK'ları başkasının adına yapıp kredi çekecek" ifadelerini kullandı.

"Kredi borçları 0 faizle yapılandırılmalı"

Kuraklık desteklerinin açıklanmasına rağmen henüz çiftçilerin hesaplarına yatmadığını bildiren TZOB Yönetim Kurulu Üyesi ve Diyarbakır Ziraat Odaları İl Koordinasyon Kurulu Başkanı Mehmet Cevat Delil de, çiftçilerin hesaplarında yakın zamanda yatması beklediklerini ilettiler. Ekim için girdi maliyetlerinin çok yüksek olduğuna vurgu yapan Delil, ayrıca çiftçinin Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri'ne olan borçlarının ertelenmesi için kendilerinin sıfır faizle yapılmasını talep ettiklerini ama onların faizli erteleme yaptıklarını duyurdu.

"Hayvancılık ve yem bitkilerine de destek verilmeli"

Şu anda ekim yapmanın çok zor olduğunu ifade eden Erzurum Aşkale Ziraat Odası Başkanı Selçuk Güney, ilçe tarım müdürlüğünün tohum dağıtmasına rağmen müracaat eden çiftçilerin sayısının yok denilecek kadar az olduğunu belirtti. Çiftçilerin ekime mesafeli yaklaştığını aktaran Güney, daha ekim zamanının olduğunu ve nispeten toprağını işleyenlerin de bulunduğunu ilettiler. Çiftçilerin korkusu aslında kuraklık değil, girdi maliyetlerinin çok yüksek olması diyen Güney, "Girdi maliyetleri çok yüksek ve çiftçiler ekim yapmaya da mecbur. Bizim bölgede hayvan yemi için ekim yapılır ve çiftçinin tek geçim kaynağı hayvancılık. Kuraklık sonucunda hayvancılığı bırakanların oranı yüzde 30 bekleniyor. Bu oran hayvan sayısını azaltan değil komple bırakan. Devlet dönümüne 100 liraya kadar kuraklık desteği açıkladı. Ödemeler sadece hububata veriliyor, çayıra ve yoncaya verilmiyor. Bölgemizde

13.09.2021

genelde hayvanlara yönelik yem bitkisi ekiliyor. Yem bitkisine ve hayvanlara destek verilmiyor. Benim 30 dönüm eski yoncam var ve bu yıl 100 balya biçemedim. Normal şartlarda 600 balya biçmem lazımken 100 balya biçtim. Altıda birini biçtim. Devletin vereceği destek bölgede ÇKS'ye göre değil, hayvancılığa dayalı destek vermesi gerekiyor. Herkesin işletmesinde hayvan sayısı belidir. Hayvan sayısına göre destek verilirse destekler doğru anlamda da yerine gider. Bölgemizde ilçe tarım müdürlüğü yüzde 70 rapor tuttu. Biz bölgemizde yem bitkilerine de destek verilmesini talep ediyoruz. Öte yandan bizim bu kuraklıktan etkilenmememiz için sulama alt yapısının yapılması lazım. Bölgede sulanabilir arazi var ama su yakın olmasına rağmen bir türlü su verilmiyor" dedi.

TARSİM ödemeleri yaptı

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, geçtiğimiz perşembe günü Twitter hesabından yaptığı paylaşımında, "Kuraklıkla mücadelede üreticilerimizin yanındayız, yanında olmaya devam edeceğiz. 43 ilde kuraklıktan zarar gören 14 bin 213 üreticimize dekar başına 400 liraya kadar toplam 214 milyon lira hasar ödemesi TARSİM tarafından gerçekleştirildi" ifadelerini kullandı.

İlk Su Şurası Toplantısı ekimde gerçekleştirilecek

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Ekim ayında '1'inci Su Şurası Toplantısı' düzenleyerek, akabinde çıkan sonuçları kamuoyuna duyuracaklarını bildirdi.

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, nisan ayında çalışmalarını başlatan Cumhuriyet tarihinin ilk Su Şurası'nda gelinen aşamaya ve bundan sonra yapılacak çalışmalara ilişkin bilgi verdi.

İklim değişikliği ve küresel ısınmanın başta tarımsal faaliyetler olmak üzere tüm sosyal ve ekonomik alanlarda olumsuz etkisinin hissedilmeye başlandığını belirten Pakdemirli, bu sebeple suyun kıymetinin daha iyi anlaşıldığını vurguladı. Pakdemirli, suyun amaca yönelik doğru ve verimli kullanımı konusunda toplumsal farkındalığın artmasının, eğitim ve bilinçlendirme faaliyetlerinin en önemli stratejileri arasında yer aldığını kaydetti.

Cumhuriyet tarihinin ilk Su Şurası kapsamında 11 çalışma grubunda bakanlıkla birlikte 66 üniversiteden 141 akademisyen, 38 ulusal sivil toplum kuruluşundan katılımcı, ilgili kamu kurum ve kuruluşları temsilcileri, büyükşehir belediyeleri yetkilileri, su ve kanalizasyon idarelerinden temsilciler, 32 özel sektör ile su kullanıcılarını da kapsayan toplam 1631 katılımcının fikir ve önerilerini sunduğunu aktaran Pakdemirli, şura kapsamında suyun verimli kullanımı konusunda farkındalık çalışmaları yürüteceklerini ifade etti.

Aynı zamanda suyun sanayide ve belediyelerde etkin kullanımı ve yönetimi için bir çerçeve çizileceğini belirten Pakdemirli, "Su Şurası, suyun tek elden yönetimini hedefleyen önemli bir platformdur. Tek elden yönetim hedefine ulaşmak için çıkartılması planlanan Su Yasası'nın temeli tüm paydaşların ortak akıyla oluşturulacak." dedi.

"Su Kanunu'nu da TBMM'ye sunmak istiyoruz"

Su Şurası çalışmalarına nisan ayında başladığını hatırlatan Pakdemirli, "Çalışma grupları mayıs-ağustos ayları arasında faaliyetlerini tamamladı. Ekim ayı içinde 1'inci Su Şurası Toplantısı'nı düzenleyip, akabinde Şura sonuçlarını kamuoyuna duyuracağız." ifadelerini kullandı.

Şura kararlarının gerçekleşmesi için Su Kanunu taslağını da eş zamanlı ihtiyaca göre hazırladıklarını belirten Pakdemirli, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a arz edecekleri Sonuç Bildirgesi ile söz konusu düzenlemeyi TBMM'ye sunmak istediklerini bildirdi.

Bu kanunla suyun tek elden yönetimi ve koordinasyonunun sağlanacağına dikkati çeken Pakdemirli, "Tarım, sanayi ve evsel su tüketimlerine düzenlemeler getireceğiz. Böylece iklim değişikliği ve küresel ısınma gibi faktörlerin etkilerini en az şekilde hissedeceğiz." şeklinde konuştu.

Tarım Kredi Marketlerde bir skandal daha patlak verdi! Binlerce tenekenin içinden peynir yerine bakın ne çıktı

Tarım Kredi Marketlerde tağışışli genel müdür skandalından sonra peynir vurgunu skandalı patlak verdi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın büyük önem verdiği market projesinde tağışışli genel müdür skandalından sonra peynir vurgunu skandalı patlak verdi. Tarım Kredi Marketlerde satılmak üzere Madran firmasına fason ürettirilen binlerce peynir tenekesinin içinden tuz çıktı. Peynir vurgununda skandalın aylar sonra fark edilmesi, tenekelerin teslim alınması sırasında hiçbir kalite kontrolünün yapılmadığını ve şahit numunenin de alınmadığını gösterirken, bu durum Tarım Kredi Marketlerde liyakatsizliği gözler önüne serdi.

ÇİFTÇİ KURULUŞUNUN NASIL YÖNETİLDİĞİNİ GÖZLER ÖNÜNE SERDİ

Özel sektörde böyle bir skandalın yaşanması mümkün görünmezken, çiftçi kuruluşuna ait iştirakte böyle bir skandalın patlak vermesi, yaşanan vahameti gözler önüne serdi. Madran firmasından alınan 10 bin tenekenin içinde olgunlaştırılmış peynir yerine tuz çıkması, bu ürünlerin alımında hiçbir kalite kontrolünün yapılmadan ve şahit numunenin alınmadan teslim alındığını gösteriyor. Bu durum Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın sözde gıda fiyatları ile mücadele edilmesi için geliştirdiği market projesinde yaşanan büyük zafiyet ve aymazlığı ortaya koyuyor.

Sözde gıda fiyatlarına çözüm bulunması ve üreticinin ürünlerinin doğrudan halka satılmasıyla ilgili oluşturulan Tarım Kredi Marketlerde tağşişli genel müdürden sonra şimdi de büyük bir peynir vurgunu skandalı patlak verdi. Tarım Kredi Marketlerin fason üretim yaptırdığı firmadan alınan 18 kiloluk 10 bin tenekenin içinden olgunlaştırılmış peynir yerine tuz çıktı. Skandal, aylar sonra fark edilirken, firma Tarım Kredi Birlik AŞ'yi 4 milyon lira dolandırdı. Binlerce peynir tenekesinin hiçbir şekilde kontrol edilmeden teslim alınması büyük bir aymazlık olarak görülürken, çiftçiye ait iştraklerin liyakatsiz kişiler tarafından nasıl yönetildiğini de gözler önüne serdi.

TUZ DOLU PEYNİR TENEKELERİ BİR ÖNCEKİ GENEL MÜDÜR DÖNEMİNDE TESLİM ALINDI

Tarım Kredi Marketlerde üretim ve market ayağı ikiye ayrılırken, üretim ayağında faaliyet gösteren Tarım Kredi Birlik'in bir önceki genel müdür döneminde teslim alınan peynir tenekelerinde büyük bir skandal patlak verdi. Tarım Kredi Marketlere fason peynir üretimi yapan Madran firmasının 2020'nin sonunda teslim ettiği 10 bin olgunlaştırılmış peynir tenekesinin içinden, peynir yerine tuz çıktı. Skandal aylar sonra fark edilirken, konuyla ilgili hemen soruşturma başlatıldı. Ancak başlatılan soruşturmadan bir sonuç alınması beklenmiyor.

4 MİLYONU PEŞİN ÖDEDİLER

Madran firmasından tuz dolu tenekeler hiçbir kontrol yapılmadan teslim alınırken, olgunlaştırılmış peynir karşılığında ise firmaya 4 milyon lira peşin olarak ödendi. Peynir vurgununda firmaya ödenen 4 milyon liranın geri alınması da mümkün görünmüyor.

SÜTÜ VERDİ, PEYNİR YERİNE TUZ ALDI!

Bilindiği üzere Tarım Kredi Kooperatifleri, çiftçi ortaklarından topladığı sütü bir aracı vasıtasıyla fason üretim yaptırdığı fabrikalara teslim ediyor. Madran firmasına da çiftçi ortaklardan toplanan sütü vererek olgunlaştırılmış peynir yaptırılıyordu. Madran firmasına 2020'nin sonunda sözleşmenin yenilenmeyeceği daha öncesinden beyan edilirken, firmanın da sözleşmenin yenilenmeyecek olmasından dolayı böyle bir vurgun yaptığı kaydediliyor.

KİM BU DAYI?

Milli Gazete'den Sadettin İnan'ın haberine göre Tarım Kredi Marketlerde satılan peynir ve süt, doğrudan kooperatifler aracılığıyla çiftçi ortaklardan alınarak fason üretim yaptırılan fabrikalara teslim ediliyor. Ancak kooperatifler, çiftçi ortaklardan topladıkları sütü fabrikalara doğrudan teslim edebilecekken, bunu yapmayarak bir aracıya teslim ediyorlar. Bu aracının da kooperatiflerin sırtından yüzde 3 komisyonla çalışarak büyük kazançlar elde ettiğine dikkat çekiliyor. Bu aracının Merkez Birliğinde

13.09.2021

üst düzey bir yöneticinin dayısının olduğuna yönelik iddialar ise, 'Kim bu dayı?' sorusunu gündeme getiriyor.

FİRMAYLA İLGİLİ SORUŞTURMA BAŞLATILDI

Olgunlaştırılmış peynirin depoda yaklaşık 6 ay bekletilmesi gerektiği için firmadan alınan tenekelere 6 ay boyunca dokunulmadı.

6 ay geçtikten sonra olgunlaşmış peynirleri marketlerde satmak için tenekeleri açan çalışanlar büyük bir şok yaşadı. Tenekelerin üst tarafına az miktarda lor peyniri konulurken alt tarafı ise tamamen tuzla doldurulmuş. Firmayla ilgili hemen soruşturma başlatılsa da Tarım Kredi Birlik A.Ş.'nin firmadan aldığı teminatın 2'nci derece olmasından dolayı bu soruşturmadan Tarım Kredi Birlik A.Ş. lehine olumlu bir sonuç çıkması beklenmiyor.

CHP'den tarım seferberliği

30 Eylül-2 Ekim tarihleri arasında "tarım zirvesi" düzenleneceğini açıklayan CHP Genel Başkan Yardımcısı Torun iktidarın tarım politikalarını eleştirerek "Tarımı, iş bilmez bir Bakan'ın ve Saray'daki tek adamın eline bırakamayız" diye konuştu.

CHP Genel Başkan Yardımcısı Seyit Torun, CHP'li belediyelerin tarıma verdiği desteklerin değerlendirilmesi ve partinin bundan sonraki yol haritasının belirlenmesi amacıyla, 30 Eylül-2 Ekim tarihleri arasında "tarım zirvesi" düzenleneceğini açıkladı. Siyasi iktidarın tarımdaki yanlış politikalarını eleştiren Torun, "Ülkemizin tarımı, iş bilmez bir Tarım Bakanı'nın ve Saray'daki tek adamın eline bırakılamayacak kadar önemlidir. Bu nedenle belediyelerimizde yeni bir tarım seferberliği başlatıyoruz. Şimdi yerel yönetimlerde, ardından ise iktidara geldiğimizde hangi adımları atacağımızı somut olarak ortaya koyacağız" dedi.

Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Torun, iktidarın yanlış tarım politikalarının tarımda acı bir tabloya neden olduğunu ifade ederek, "Ülkemizin en temel sorunlarından birini maalesef tarımsal üretimde yaşıyoruz. Türkiye'yi 19 yıldır yöneten siyasi iktidar, yıllar içindeki yanlış politikalarıyla tarımı da içinden çıkılmaz bir hale getirdi. Üretim maliyetleri artarken, ürünlerimizin değeri azalıyor. Devletten destek alamayan çiftçimiz toprağını terk ediyor. Üretim düşüyor, tarım arazileri küçülüyor. Bu iktidar ise, çiftçimize destek vereceğine, yabancı ülkelerden tarım arazileri kir alıyor, yurt dışından tarım ürünü almak için ithalat vergilerini sıfırlıyor. Tarımda böyle bir acı tabloyla karşı karşıyayız. Ancak tarım konusu, iş bilmez bir Tarım Bakanı'nın ve Saray'daki tek adamın eline bırakılamayacak kadar önemlidir" dedi.

'TARIM SEFERBERLİĞİ BAŞLATIYORUZ'

Torun, tarımda yeni bir yol haritası belirleyeceklerini belirterek, “ CHP olarak belediyelerimizde yeni bir tarım seferberliği başlatıyoruz. 30 Eylül-2 Ekim tarihleri arasında tüm belediyelerimizin katılımıyla İstanbul'da bir tarım zirvesi düzenliyoruz. Belediyelerimiz, yerli üreticimize büyük katkılar veriyor. Bu zirvemizde de, belediyelerimizin tarıma verdiği destekleri ele alarak kamuoyuna tanıtacak ve bundan sonraki yol haritamızı belirleyeceğiz. Şimdi yerel yönetimlerde, ardından ise iktidara geldiğimizde tarım için hangi adımları atacağımızı ortaya koyacağız. Sayın Genel Başkanımız da burada bir konuşma yaparak partimizin tarım politikasını milletimize açıklayacak” ifadelerini kullandı

'İKTİDARIN YAPAMADIĞINI YAPIYORUZ'

CHP'li belediyeleri tarım alanında iktidarın yapamadığını yaptığını vurgu yaparak, “Cumhuriyet Halk Partili belediyeler, ülkemizin içinde bulunduğu her sorunun çözümü için tüm imkânlarıyla mücadele ediyor. Neredeyse her konuda iktidarın yapamadığını yapan belediyelerimiz, tarım konusunda da mağduriyetleri gidermek için var gücüyle mücadele edecek. Ve inanıyoruz ki ilk seçimlerin ardından CHP iktidarının güneşi, tarlada alın teri döken çiftçimizin üzerine de bir güneş gibi doğacak”dedi.

Zarar 665.5 milyara çıkınca adı değişti

Kamu kuruluşlarına bütçeden aktarılan paraya artık “görevlendirme gideri” denildiğini belirten Dr. Ozan Bingöl, “Psikolojik rahatlıkla görev zararı daha da katlanarak artabilir” uyarısı yaptı.

2006 yılından 2021 Temmuz ayına kadar bütçeden kamu kuruluşlarına aktarılan “görev zararı” ödemesi 665 milyar 513 milyon liraya ulaşınca, adının “görevlendirme gideri” olarak değiştirildiği ortaya ıktı. Vergi uzmanı Dr. Ozan Bingöl, görev zararlarına bütçe kodundan hareketle baktığında kodun aynı ama ismin farklılaştığını gördüğünü belirterek, “Bizim ‘görev zararları’nın adı ‘görevlendirme gideri’ oluvermiş. Zarar kelimesi yerine gider denilmesi, görev zararı harcamasını yapanlara psikolojik bir rahatlık sağlıyor olsa gerek. Korkum, bu rahatlıkla son yıllarda artan görev zararlarının daha da hızlanarak çoğalması” dedi.

Bütçe hakkını ilgilendiren ve görev zararı uygulamasının iktidarlar tarafından suistimal edilebilme kabiliyetini yansıtan diğer bir hususun bu harcamaların çoğu yıl başlangıç ödeneğinin üzerinde gerçekleşmesi olduğuna dikkat çeken Bingöl, şunları söyledi:

“2006-2020 dönemini kapsayan 15 yılın 10’unda görev zararı harcamaları bütçe ödeneğinin üzerinde gerçekleşmiştir. 2018 yılında 55.8 milyar lira bütçe ödeneğine karşılık görev zararı harcaması ödeneğin yüzde 44.8 oranında 80.9 milyar lira oldu.

13.09.2021

Bu durum, demokrasinin olmazsa olmazı olan bütçe hakkı açısından ayrıca irdelenmesi gereken bir husustur.”

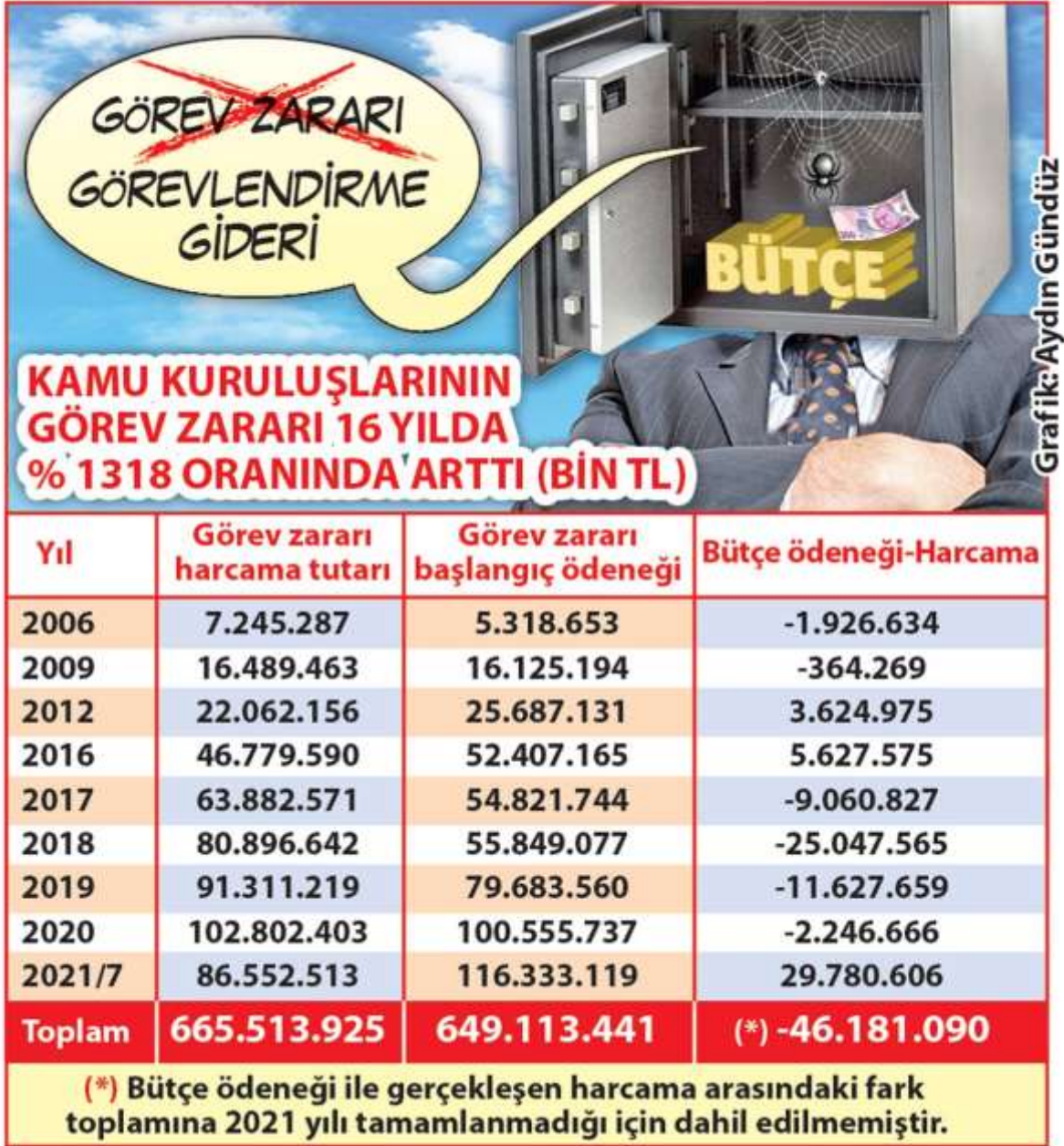

Ozan Bingöl

YA BÜTÇEYE YANSIMAYANLAR?

Bingöl, tablodaki rakamların bütçeye yansayanlar olduğunu, sözlü talimatla verilen batık krediler ve diğer uygulamalardan kaynaklı devasa zararların ise bütçede bile gözükmediğine dikkat çekti.

Piyasa koşullarının dışına çıkarılan KİT'ler veya kamu bankalarının daha ucuza sunduğu hizmet, mal veya daha pahalıya aldığı ürünler için ilgililere sağlanan faydanın vergilerimizden bu kişilere doğrudan pay aktarılması anlamına geldiğini vurgulayan Bingöl, “Vergilerimizle finanse edilen kaynakların kimlere, hangi amaçla, nasıl verildiği, amacına uygun kullanılıp kullanılmadığı vergi ödeyen herkesin sorması gereken sorular” diye konuştu.

Ziraat Bankası 16 yılda aktarılan 23.8 milyar lirayla rekortmen

Bütçeden 16 yılda aktarılan 23.8 milyar lirayla en fazla görev zararı yazılan kurum Ziraat Bankası oldu. Onu 14.2 milyarlık Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), 13.5 milyarlık Halk Bankası, 9.4 milyarlık da Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu izliyor. Ziraat Bankası 2006'da 130 milyon lira zararla diğer kamu kurumlarıyla başa baş giderken, 2012'den sonra şirazesini kaydı. Geçen yılki görev zararı 4.4 milyarlık aşarken, ilk 7 ayda kaydettiği 2 milyar 295 milyon lira yeni bir rekorun habercisi.

Çavuşoğlu, mültecilerle ilgili yeni gelişmeyi duyurdu

Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu, mültecilerin ülkelerine gönderilmesi konusunda uluslararası toplumdaki destek görmeye başladıklarını belirterek, "Suriye başta olmak üzere mültecilerin ülkelerine döndürülmesi için çalışmalarımız var" dedi.

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Antalya'nın Manavgat ilçesindeki Gençlik Merkezi'nde, 28 Temmuz'da çıkan orman yangınlarında traktörleri kullanılamaz hale gelen 16 çiftçiye yeni traktörlerinin teslim edilmesi için düzenlenen törende, gazetecilerin sorularını yanıtladı.

"MÜLTECİLERİN ÜLKELERİNE DÖNDÜRÜLMESİ İÇİN ÇALIŞMALARIMIZ VAR"

Türkiye'ye geçen gün Birleşmiş Milletler (BM) Mülteciler Yüksek Komiseri Filippo Grandi'nin geldiğine işaret eden Çavuşoğlu, "Artık mültecilerin güvenli bir şekilde ülkelerine döndürülmesi, gönderilmesi için uluslararası toplumdaki destek görmeye başladık. Bu işin ciddiyetini biraz anladılar. Başta BM Mülteciler Yüksek Komiserliği olmak üzere, Suriye başta olmak üzere mültecilerin ülkelerine döndürülmesi için çalışmalarımız var" diye konuştu.

Çavuşoğlu, en çok Suriyeliye ev sahipliği yapan komşu ülkeler Türkiye, Lübnan, Ürdün ve Irak olarak bir inisiyatif başlattıklarını aktardı. Lübnan'da durumun çok kötü olduğunu vurgulayan Çavuşoğlu, insanları zorla iterek değil de İdlib'de olduğu gibi

dönemlere eğitim, sağlık ve istihdam yaratıcı projelerin hayata geçirilmesi gerektiğini kaydetti.

"AFGANİSTAN'DA BİR MUHATAP YOK"

Avrupa'nın bugüne kadar Suriye'nin yeniden inşasına karşı olduğunu anlatan Çavuşoğlu, şöyle devam etti:

"Doğru. Savaş devam ederken bir ülkenin ya da bir yerin yeniden inşası gerçekçi değil. Rejimle ilgili hepimizin tutumu belli ama sahada temel ihtiyaçları karşılamak bir ülkeyi yeniden inşa etmek değildir. Aynı şey Afganistan için de geçerli ama şu anki Afganistan'daki durum nedeniyle insanları hemen göndermek doğru da değil, mümkün de değil. Bir muhatap da yok zaten."

"TÜRKİYE'DE BU İŞİN SORUN OLDUĞUNU GÖRÜYORUZ"

Çavuşoğlu, daha önce Türkiye olarak uçaklarla Afganları, önceki hükümet ve yönetim döneminde Afganistan'a gönderdiklerini ifade etti. Pakistanlıları da aynı şekilde gönderdiklerini belirten Çavuşoğlu, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Kovid-19 ile beraber bu sorun daha da artmaya başladı. Değişik ülkelerdeki gelişmeler ve ekonomik sıkıntılar sebebiyle de hareketlilik görüyoruz. Bu küresel bir sorunsu uluslararası toplum olarak hep birlikte bu sorunu çözmek için çalışmalıyız. Türkiye'de bu işin bir sorun olduğunu görüyoruz, toplumda bir rahatsızlık da var. Bu işe sadece güvenlik açısından bakmak da doğru değil. Irkçı ve faşizan bir yaklaşımla bakmak son derece yanlış. Diğer taraftan toplumsal bir sorun ise bunu hep birlikte sakin bir şekilde değerlendirip yani yeni politikalar üreterek buna bir çare bulmak gerekiyor. İçişleri Bakanlığımız başta olmak üzere tüm ilgili kurumlarımız çalışıyor, bu anlamda da gerekli altyapı çalışmaları da sürüyor."

TURKOVAC'ın faz 3 çalışmaları Kırgızistan'da yapılacak

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Türkiye'nin yerli COVID-19 aşısı TURKOVAC'ın Faz 3 çalışmalarının Kırgızistan'da da yürütülmesi konusunda Cumhurbaşkanı Sadır Caparov ile mutabakata vardıklarını açıkladı.

Oktay, yerli aşı TURKOVAC'ın Faz 3 çalışmalarının Kırgızistan'da da yürütülmesi konusunda Cumhurbaşkanı Sadır Caparov ile mutabakata varıldığını söyledi.

Caparov ile kapsamlı görüşmeler gerçekleştirdiğini belirten Oktay, "Yerli aşımızı sadece milletimizin değil, tüm insanlığın hizmetine sunmak adına aralıksız gayret sarf ediyoruz. Hayırlı, uğurlu olsun." dedi.

TURKOVAC'ın Faz 3 çalışmasına ilişkin birçok ülke ile görüşülüyor

Oktay, "Pakistan, Azerbaycan, Arjantin, Kolombiya ve Polonya başta olmak üzere pek çok ülke ile de Faz 3 çalışmalarının yürütülmesi konusunda görüşmeler sürüyor." bilgisini paylaşarak, bu çalışmalarla yerli aşı TURKOVAC'ın tüm dünyada kullanılan bir aşı olması, uluslararası nitelik kazanması için önemli adımların atıldığını vurguladı.

Oktay, şunları söyledi:

"Yerli aşımız TURKOVAC ile edindiğimiz bu tecrübeyle diğer yerli aşı çalışmalarımızda da uluslararası anlamda hızla yol alacağız. TURKOVAC, acil kullanım onayı için başvuru aşamasına giderek yaklaşıyor. Diğer yandan VLP türündeki aşımız da Faz 3 başvuru aşamasına geldi. Seri üretim için kapasite artırımı çalışmalarımız bir yandan sürüyor. İlgili kurumlarımız mevcutta aşı üretim kapasitesi olan özel sektör firmalarımızla kapasite artışı için yakın çalışıyorlar ve teknik ve mali destek veriyorlar."

Bu işgücü istatistikleri güven vermi-yor!

Alaattin AKTAŞ

13 Eylül 2021 Pazartesi

✓ İşgücü istatistiklerindeki keskin dalgalanmalar sürüyor. Bu dalgalanmaların ana nedeni işgücüne dahil olmayan nüfustaki anlaşılamayan, izah edilemeyen artış ve azalışlar.

✓ TÜİK'in işgücü istatistiklerinde adeta "veri tasarruf" edercesine davranması ve veri setinin kapsamının sürekli daraltılması bu verilere olan güveni her geçen gün azaltıyor.

Bakmayın işsizliğin son ayda, yani temmuzda hızlı bir artış göstererek yüzde 12'ye yükselmesine. Bu artış büyük ölçüde işten çıkarma yasağının sona ermiş olmasından kaynaklandı. Şimdi bu veriden hareketle işsizliğin gerçek durumu yansıtır hale geldiğini söyleme şansımız var mı! Bir ay geçer, tersi olur; işsizlikte bu sefer de dikkat çekici bir gerileme ortaya çıkar. Ne yani o zaman da “**Aman ne güzel, işsizlik gerilemeye başladı**” mı diyeceğiz!

Sorun başka, sorun temelde. Sorun bu işgücü istatistiklerine güven duyulmamasında. Aslında bunun da ötesindeki daha önemli sorun kamunun ürettiği verilere güvenin yok olmasında.

Eksik olmasınlar TÜİK ve Merkez Bankası da bu güveni daha da yok edebilmek için adeta ellerinden geleni yapıyor. Örneğin TÜİK için çok basit bir hatırlatma; 2020 yılının ölüm istatistikleri hala açıklanmış değil. Korona ölümlerine hala bir türlü kılıf bulunamadı mı yani?

Dönelim işgücü istatistiklerine...

Ya piyasada gözlenen yanlış, yani ortada öyle abartılacak bir işsizlik sorunu yok ya da milyonlarca vatandaş öylesine organize olmuş ki, TÜİK'i yanıltmak için elinden geleni yapıyor. Nasıl mı; vatandaş iş sıkıntısı çekmiyor ama hani o dürümcünün

dediği gibi neredeyse 10 bin lira maaşlı iş çok da tembelliğinden çalışmak istemiyor ve piyasada iş yokmuş, işsizlik çokmuş algısı oluşmasına yol açıyor. Ama TÜİK kanar mı buna, ölçümün doğrusunu yapıyor ve “İşsizim” diye feryat edenlerin suratına tokat gibi indiriyor bu istatistikleri.

Hani mesela dedik!

Ama şunu da merak etmemek mümkün değil. Milyonlarca vatandaş nasıl böyle organize olabiliyor, iş olduğu halde hep bir ağızdan nasıl “İş yok” diye feryat ediyor?

Temmuz aylarındaki işgücü (Bir önceki yıla göre fark) (Mevsimsellikten arındırılmış-bin kişi)						
	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus					İşsizlik oranı (%)
		İşgücüne dahil olmayan	İşgücü	İstihdam	İşsiz	
2015	870	-185	1.056	879	176	0,2
2016	865	106	759	377	382	1,0
2017	1.172	-115	1.286	1.289	-3	-0,5
2018	751	-63	815	680	135	0,2
2019	828	690	138	-902	1.040	3,1
2020	1.119	2.886	-1.767	-1.674	-93	0,5
2021	1.118	-686	1.804	2.351	-547	-2,4

Aylık işgücü istatistikleri (Bir ay önceye göre fark) (Mevsimsellikten arındırılmış-bin kişi)						
	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus					İşsizlik oranı (%)
		İşgücüne dahil olmayan	İşgücü	İstihdam	İşsiz	
2020						
Ocak	94	842	-748	-579	-170	-0,2
Şubat	104	312	-208	-57	-151	-0,4
Mart	97	1.364	-1.266	-1.204	-62	0,4
Nisan	105	1.347	-1.244	-1.179	-65	0,3
Mayıs	100	-440	542	520	22	-0,2
Haziran	104	-829	932	784	148	0,1
Temmuz	101	-147	248	-134	382	1,1
TOPLAM	705	2.449	-1.744	-1.849	104	
2021						
Ocak	96	-535	631	569	62	0,0
Şubat	87	-132	219	31	188	0,5
Mart	78	-527	605	566	39	-0,2
Nisan	87	102	-14	-155	141	0,5
Mayıs	84	425	-341	-60	-281	-0,8
Haziran	87	198	-112	583	-695	-2,1
Temmuz	85	-546	631	125	506	1,4
TOPLAM	604	-1.015	1.619	1.659	-40	

İşgücüne dahil olanlar olmayanlar

Daha önce de kim bilir kaç kez değindik. İşgücü istatistiklerinin yumuşak karnı işgücüne dahil olmayanların sayısındaki hızlı dalgalanma...

Herkese piyangodan para çıkmaz, herkese aynı zaman diliminde dedesinden, babasından, ailesinden miras kalmaz; dolayısıyla binlerce, milyonlarca insan aynı dönemde **“Ben çalışmak istemiyorum”** diyerek işgücü piyasasından çıkmaz.

Son veri olduğu için temmuz aylarını kıyaslayarak bir tablo oluşturduk. Tuhaflık ağırlıklı olarak 2019 yılında başlıyor. O yılın temmuzunda 2018'e göre 15 yaş üstü nüfus 828 bin kişi artıyor. Normalde çalışmak isteyenlerin de iyi kötü bu dolayda artması beklenir değil mi. Oysa tam tersi oluyor ve 690 bin kişi işgücü piyasasından çıkıyor.

2020, izahı hiç mümkün olmayan bir yıl. Nüfus 1.1 milyon kişi artarken işgücüne dahil olmayanların sayısı tam 2.9 milyon kişi artıyor. Yani bu kadar kişi çalışmak istemediğini beyan ediyor. Nüfus artacak, çalışmak isteyenler azalacak!

İşte o yüzden diyoruz ya herkes bir anda zengin mi oluyor, diye...

Çalışma çağındaki nüfus artıyor ama işgücüne dahil olmayanlar da artıyor, böylece iş için piyasaya çıkan azalıyor. Ne güzel! Çok önce bir yazımızda şöyle demiştik:

“Çalışmak isteyenleri az olan ülkenin işsizleri de, işsizlik oranı da az olur.”

Bu dengesizlik bu yıl da sürüyor

Geçen yılın mart ve nisan ayları... İki ayda 2.7 milyon kişi işgücü piyasasından çıkıyor. Bunda pandemi ve kapanmanın da etkisi vardır tabii ki ama bu sayının ne kadarı pandemiyle izah edilebilir ki?

Bu yıla geliyoruz, ilk üç ayda işgücüne dahil olmayanlarda düşüş var. İnsanlar çalışmak istiyor. Sonra ne oluyorsa oluyor, izleyen üç ay bu sefer de işgücüne dahil olmayanlar artmaya başlıyor, yani insanlar çalışmak istemiyor. Temmuzta geliyoruz, çalışmak isteyenler yine artıyor, hem de yarım milyon kişiden fazla bir artış ortaya çıkıyor.

“Bu keskin dalgalanmaların sebebi nedir” diye soracak oluyorsunuz, yanıt değişmiyor:

“Bizim istatistiklerimiz ILO standartlarına uygun.” İyi de bu standartlar bizim gerçeklerimize uymuyor ki...

TÜİK SÜREKLİ “VERİ TASARRUFU” YAPIYOR!

Ne kadar sağlıklı belirlendiği ve gerçek durumu ne ölçüde yansıttığı bir tarafa işgücü istatistiklerinde yöntem değişmeden önce işgücüne dahil olmayan nüfusun

13.09.2021

gerekçeleri her ay açıklanıyordu. Yöntem değişti ve bu veriler artık çeyrek bazlı açıklanmaya başlandı.

“Veri tasarrufu” derken kastettiğimiz örneklerden biri bu.

Hadi ILO standartlarına uyuyoruz ya; acaba ILO **“Sakin bu detayı vermeyin”** mi diyor?

Bu kadarla da sınırlı değil, başka tasarruf kalemleri de var. şimdi genç nüfusa ilişkin işgücü istatistiklerini gerçek anlamda görebilmek mümkün olmaktan çıktı. Çünkü genç nüfusa ilişkin veriler yalnızca 15-24 yaş grubu için açıklanıyor. 24 yaşından büyükler öyle anlaşılıyor ki artık genç nüfus sayılmıyor.

Ayrıca yine ne eğitimde ne istihdamda olanlarla ilgili verileri daha önce aylık olarak izlemek mümkünken, şimdi bu verilere de üç ayda bir ulaşılabiliyor.

Dolayısıyla her **“veri tasarrufu”** girişimi, **“Bu sefer gizlenmek istenen ne”** sorusunu gündeme getiriyor.

Merkez bankalarının yeni dönem hazırlıkları bize ne getirir?

Şeref OĞUZ

13 Eylül 2021 Pazartesi

Küresel ölçekte büyüme verileri, tüm ekonomilerde baz etkisiyle zirve yaparken, gözler yeniden merkez bankalarına çevriliverdi. Alınacak yeni aksiyonlar merak ediliyor. Japonya'da çeyrek büyüme %1,3'ten %1,9'a, Euro Bölgesi'nde yıllık büyüme; %13,6'dan %14,3'e revize edildi bile.

PIYASALARI HAZIRLAMA TELAŞI

Merkez bankaları, dağıttıkları paraları nihayetinde toplayacaklar. Bunun için piyasaların tepkisini almadan aksiyona geçiyorlar. İlk hamle; varlık alımlarının azaltılması... Avrupa Merkez Bankası (ECB) 1,85 trilyon €'luk Salgın Acil Varlık Alım Programı (PEPP) kapsamını yavaşlatmaya karar vermiş.

AB piyasalarındaki haber akışına bakıyoruz; şu anda aylık 80 milyar € olan alımların 60-70 milyar € bandına çekilmesi bekleniyor. Peki ya ABD? Fed üyelerinden Browman, New York Fed'den Williams, Dallas FED'den Kaplan, St. Louis Fed'den Bullard, varlık alım azaltımının bu yıl içinde realize edilmesi görüşünde.

BOL LİKİDİTE VE BALONLAR

Bol likidite dönemi birçok parasal büyüklükte balonlara sebep oluyor. Aynı zamanda tüketimi ve enflasyonu hareketlendiriyor. İstihdam verileri de olumlu sinyal veriyor. Kripto paralar, borsalar coştı, gelişmekte olan ülkelere para akıyor ve varlık değerleri yükseliyor.

Bu gelişmeler bizi nasıl etkileyecek? Zaten kendi enflasyonumuz varken, dışarıdan enflasyon ithal ediyor ve kendi sıkı para politikamızı, büyüme hedefi erimizle dengelemeye çalışıyoruz. Başarabiliyor muyuz? Hayır, ama başarmalıyız; zira salgından büyüme ile çıkılma derken başka sorunlara gömülmeyelim.

İKİ SORU İKİ CEVAP

Türkiye yurtdışından gelen bir sıkı para duruşu karşısında nasıl etkilenir?

Olumsuz etkilenir. Zaten kredi risk primi (CDS) puanları yeterince yüksek iken buna Fed'in sıkılaştırması da eklenince, dış kaynak temininde daha da zorlu bir döneme girmiş oluruz. Yapılması gereken, döviz üretme kabiliyetimizi artırmaya odaklanmak... Elin parası giderek pahalı ve kıt hale geliyor.

Merkez'in hangi yeni adımı bir rahatlama yaratır?

Merkez tek başına kaldığı enflasyonla mücadele konusunda desteklenirse, enflasyon beklentileri aşağı doğru kırılırsa ancak bir rahatlama olur. Aksi halde faiz-enflasyon-kur sarmalı, Merkez Bankası'nı zorlayacaktır. Sorun şu ki enflasyon, toplumun sorunu haline gelmiştir. Merkez'e destek vermeden çözülmesi de imkânsızdır.

Not:

LİKİDİTEDEN YARARLANAMADIK ÇEKİLMESİNDEN ETKİLENECEĞİZ

Piyasalara trilyonlarca dolar dağıtılırken Türkiye bu etkiden sadece kasım-mart döneminde yararlanabildi. Ancak Merkez Bankası'nda başkan değişimi ile bu fırsat kaçtı. Eski Governör Naci Ağbal'ın gece yarısı görevden alınınca, iç ve dış piyasalarda güven erozyonu yaşandı.

Şimdiki başkanın kredibilite oluşturması hem zaman alacak hem de destekleyici politikalar gerektirecek. Misal neden bütçe, reel ekonomi, üretim gibi alanlarda proje üretmeyiz?

Türkiye yararlanmadığı likiditenin ıstırabını çekmek zorunda değildir. Belki de bu sıkıntılı süreç; "cari açığı nasıl yönetirim?" zihin yapımızı; "nasıl cari fazla veririm?" vizyonuna taşımak için fırsat olabilir.

Abdulkadir Selvi

Millet İttifakı'ndan liderler kabinesi

13 Eylül 2021

2023 seçimlerinde kimin cumhurbaşkanı adayı olacağı konusu Millet İttifakı'nı şimdiden sarsıyor.

Çünkü Cumhurbaşkanlığı **Demirel**'in deyimiyle, “**Hiçbir faninin elinin tersiyle iteceği bir makam**” değil. Hele de Başkanlık Sistemi'nin güçlü Cumhurbaşkanlığı.

Diyeceksiniz ki Millet İttifakı, parlamenter sisteme dönüşü hedefliyor. Sembolik cumhurbaşkanı olacak. Bütün yetkiler başbakanda toplanacak. İyi de bu vaadi gerçekleştirebilmek için Anayasa değişikliği gerekiyor. En az 360 milletvekili ile referandum koşuluyla, referandumsuz 400 milletvekili çıkarmaları gerekiyor. Bu nokta çok ciddi ama nedense üzerinde durulmuyor. Belli ki Millet İttifakı'nın en büyük seçim vaadi parlamenter sisteme geçmek olacak.

Peki eğer seçilmeyi başarırsa muhalefetin cumhurbaşkanı parlamenter sisteme dönecek mi? Yetkilerini devredecek mi? **Muharrem İnce** de daha seçilmeden, durun bakalım hele bir seçilelim diğer işler ondan sonra gelir diye manevra yapmaya başlamıştı. Daha da ötesi Anayasa'yı değiştirecek çoğunluğu bulabilecekler mi?

GÜÇLÜ CUMHURBAŞKANLIĞI

Varsayalım **Ekrem İmamoğlu** seçildi. Bu millet beni güçlü cumhurbaşkanı olarak seçti, yetkimi son güne kadar kullanacağım derse ne yapacaksınız? Bir de **Atatürk**, Cumhuriyet'i kurarken yetkilerini devretmedi tam aksine Başkomutanlık ve Cumhurbaşkanlığı yetkilerini elinde tuttuğu için Cumhuriyet'i kurma, devrimleri gerçekleştirme şansını buldu. Atatürk Cumhuriyet'i yetkilerini devrederek değil, gücü elinde toplayarak kurdu derse ne yanıt vereceksiniz?

KILIÇDAROĞLU'NUN UYARILARININ ADRESİ

İmamoğlu seçilirse yetkilerini devretmez kaygısı **Kılıçdaroğlu** cephesinde vardı. “**O zaman parlamenter sisteme dönüş tezimiz tamamen çöker**” diyorlardı. **İmamoğlu**'nun seçildiği günden veda edeceği ana kadar yetkilerini

sonuna kadar kullanacağından emindiler. O nedenle **Kılıçdaroğlu**, cumhurbaşkanı adayının özelliklerini sıralarken boşuna, ”**Temiz biri olacak, vatandaşlar arasında ayırım yapmayacak, nefsine hâkim olacak, güçlendirilmiş parlamenter sisteme geçmeyeceğiz demeyecek, yetkilerini Meclis’e devretmeyi kabul edecek, icra yetkisi başbakanda olacak**” demedi. Siyasette hiçbir söz boşuna söylenmez. Söylenen her sözün bir adresi vardır. Cumhurbaşkanlığı konusu gündeme geldiğinde **Kılıçdaroğlu**, her defasında, “**Yani bütün yetkileri aldım dolayısıyla ben cumhurbaşkanlığı süresince bütün yetkileri kullanacağım. Hayır. Siz o yetkileri parlamentoya iade edeceksiniz**” uyarısında bulunmazdı.

KILIÇDAROĞLU SERT GİRİNCE

Meral Akşener’in **Ekrem İmamoğlu**’nu **Fatih**’e benzetmesi **Kılıçdaroğlu**’nun cephesinde, **İmamoğlu**’na güçlü bir destek olarak algılandı. Doğru bir değerlendirmeydi. **Kılıçdaroğlu**, buna karşı hamle yaptı. Millet İttifakı’nın çok adayla seçime girebileceği açıklamasıyla hiçbir şekilde **İmamoğlu**’nu cumhurbaşkanı adayı düşünmediğini gösterdi. **Kılıçdaroğlu**’nun mücadeleye bu denli sert bir şekilde girmesi karşısında **İmamoğlu** strateji değişikliğine gitti. Böylece kendisini hem ateş hattının dışına çekti hem de daha fazla yıpranmaktan kurtuldu. Siyasette bazen iki adım ileri atlamak için bir adım geri adım atılır.

İMAMOĞLU’NUN ÇEVRESİNDE İKİ GÖRÜŞ VAR

İmamoğlu’nun çevresinde iki görüş çarpışıyor: Şimdiye kadar **Erdoğan** karşısında cumhurbaşkanlığını kazanabilecek tek ismin **İmamoğlu** olduğu yönündeydi. O nedenle cumhurbaşkanı adaylığı fırsatını kaçırmamasını istiyorlardı. İkinci bir ekip ise bir dönem daha İstanbul Belediye Başkanlığı yapması yönündeydi. “**İstanbul’a mührümüzü vuralım. Türkiye’ye mührümüzü vururuz**” görüşünü savunuyorlardı.

İMAMOĞLU’NUN SÖZLERİ

Ekrem İmamoğlu’nun, “**Şu an benim aklımdan geçen ve amacım, İstanbul’da görevini en iyi yapan bir belediye başkanı olmaktır. Dahası hedefim, İstanbul’da tarihin en başarılı belediye başkanı olmaktır, daha ötesi yok, ben bunu yaparsam zaten değişim olacaktır. Değişime büyük bir katkı sunmuş olurum. Yani birilerinin dediği gibi İstanbul’u alan Türkiye’yi alır tezine de damga basmış olacağım**” sözleri bunu yansıtıyor.

Bu, aslında **İmamoğlu** cephesinde bir strateji değişikliğine gidildiğini gösteriyor. Ama bu nihai bir karar değil, sadece bir taktiksel manevra. Çünkü **İmamoğlu**, cumhurbaşkanı adaylığı hedefinden vazgeçmiş değil. O yönde de bağlayıcı bir beyanı yok.

İKİNCİ DÖNEM TELKİNİ

Bir süredir **İmamoğlu**'na, "**Yaşınız genç, bir dönem daha belediye başkanlığı yapın, 2028'de aday olursunuz**" telkini yapıyor. **İmamoğlu** hedefinden vazgeçmiş değil sadece taktiksel bir manevra ile kendisini tartışmanın dışına çekmeyi başarırsa bir süre gelişmeleri izleyip zamanı gelince hamle yapmayı planlıyor.

LİDERLER KABİNESİ

Millet İttifakı'nda bir yandan cumhurbaşkanı adayı tartışılıyor, diğer yandan 2023 seçimleri öncesinde kamuoyuna açıklanacak deklarasyon ve model önerisi üzerine kafa yoruluyor.

İYİ Parti'nin etkin isimlerinden **Cihan Paçacı**'nın "**Kemal Bey, son dönemde sürekli tekil konuşuyor**" uyarısından sonra ileride bir yol kazası yaşanmaması için iki lider önümüzdeki günlerde sürekli olarak temas halinde bulunacak isimleri açıklayacaklar.

2022 yılından itibaren 2023 seçimlerinden önce açıklanacak deklarasyon ve liderler kabinesi üzerinde çalışmalar başlayacak.

DEKLARASYON

Aslında yayınlanacak deklarasyonun çerçevesini **Kılıçdaroğlu**, bir ölçüde ilan etti. CHP liderinin cumhurbaşkanının profiline ilişkin ortaya koyduğu ölçüleri kastediyorum. Millet İttifakı, 2 yıl içinde parlamenter sisteme döneceği, cumhurbaşkanının yetkilerinin sembolik olacağı, icra gücünün başbakanda olacağı, seçilecek cumhurbaşkanının bu süreci yöneteceğini içeren bir deklarasyonla seçmenlerin huzuruna çıkacak. Cumhurbaşkanı adayı da bunu hem yazılı hem sözlü olarak taahhüt edecek.

KİMLER YER ALACAK

Liderler kabinesine gelince, Millet İttifakı'nın tabanını genişletmek ve muhalif seçmeni sandığa taşıyabilmek için geliştirilmiş bir model.

CHP cephesinde cumhurbaşkanı olarak **Kılıçdaroğlu** düşünülüyor. Cumhurbaşkanı yardımcılıkları için Millet İttifakı liderleri önerilecek.

Kılıçdaroğlu cumhurbaşkanı; **Meral Akşener**, **Temel Karamollaoğlu** ve eğer ittifakta yer alırsa **Ali Babacan** cumhurbaşkanı yardımcısı olarak planlanıyor.

KILIÇDAROĞLU CUMHURBAŞKANI, AKŞENER BAŞBAKAN

Eğer cumhurbaşkanlığı seçimleri kazanılıp parlamenter sisteme geçiş sağlanırsa **Kılıçdaroğlu** cumhurbaşkanı, **Akşener** başbakan modeli üzerinde duruluyor.

Temel Karamollaoğlu'nun varlığı başörtüsü nedeniyle kaygı duyan seçmene güvence olarak görülüyor. **Ali Babacan** ise ekonomi yönetimi için düşünülüyor.

ZAAFLARI

Bu sistem, içinde çok önemli zaafı barındırıyor. O kadar çok ”eğer” var ki.

1- Başta İYİ Partililer, **Akşener** cumhurbaşkanı olarak geçiş sürecini yönetsin; **Akşener** cumhurbaşkanı, **Kılıçdaroğlu** başbakan modeli uygulansın diyor.

2- Çok başlı bu tablo seçmende koalisyon hükümetleri dönemi dönüyor kaygısını tetikleyebilir.

3- HDP'nin konumu ne olacak? Parlamenter sisteme geçişte HDP cumhurbaşkanı yardımcısı olarak mı yoksa bakanlıklar düzeyinde mi temsil edilecek?

Millet İttifakı'nın önünde netleştirmesi gereken önemli soru işaretleri duruyor.

İbrahim Kahveci

Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

TÜİK'in yayınladığı '**Yaşam Memnuniyeti**' anketi sonuçlarına göre -ileri yaş grubu ve -lise altı eğitime sahip kesimdeyseniz siyasi tutkunuz oldukça yüksek demektir. Bu sonucu elbette TÜİK söylemiyor, o verilere dayalı olarak ben söylüyorum.

Nasıl mı?

AK Parti ilk yıllarında yüksek öğretim mezunlarına göre 10 puan daha az mutluyum diyen lise altı eğitilmişler, artık yüksek öğretim mezunlarından 4 puan daha mutlular. Bu oranlar ileri yaş grubunda ve gençlerde de benzer şekilde...

Yüksek eğitilmişler ve gençler neden son yıllarda daha az mutlu oldular?

Oysa 2023 hedefleri on yıl önce ilan edildiğinde gençleri ve geleceği aydınlatmak için söylenmişti. Geleceğe bir umut yakmak için, moralli ve istekli bir toplum oluşturmak için o hedefler konulmuştu.

-2 trilyon dolar toplam gelirimiz olacaktı

-25 bin dolar kişi başına gelire ulaşacaktık

-dünyanın en büyük ilk 10 ekonomisinden biri olacaktık.

-TİM hedefi de 500 milyar dolar ihracattı.

Bu hedefler öyle yabancı alım gücünü gösteren -Satın alma gücü- vs değildi. 2013 yılında 10. Kalkınma Planında ilan edilen bildiğimiz makro GSYH verileriydi.

Evet, 2013 yılında 10. Kalkınma Planında ilan edildi ama 2019 yılında ilan edilen **11. Kalkınma Planında da bu 2023 hedefleri çoktan çöpe atılmıştı.**

Çünkü, 11 Kalkınma planında 2023 hedefleri şu şekilde:

-1.080 milyar dolar toplam gelir

13.09.2021

-12.484 dolar kişi başına gelir

Bu rakamlar 2023 hedeflerinin nerede ise yarısı ediyor. Ama tekrar edelim bunlar yine 2019 yılında ilan edilmişti. Oysa geçen hafta ilan edilen Orta Vadeli Programın-OVP 2023 hedeflerine bakalım:

-925 milyar dolar toplam gelir

-10.703 dolar kişi başına gelir.

Rakamlar bu şekilde.

Ya açıklamalar? Gelin şimdi bir de açıklamalara bakalım.

***

Cumhurbaşkanı Erdoğan “2023 hedeflerimize maruz kaldığımız tüm sabotajlara rağmen adım adım yaklaşıyoruz” (MUSİAD Genel Kurulu-11 Eylül 2021))

Aynı konuşma devam ediyor...

“Ekonomide darbe girişiminden kur saldırılarına, salgından afetlere kadar yaşadığımız tüm badirelere rağmen hızlı bir toparlanma ve eskisinin de üzerine çıkan bir sıçramayı hep birlikte takip ediyoruz.

Büyüme rakamları ortada, istihdam rakamları ortada,...”

Büyüme oranı (2017-2021.II.çeyrek, toplam 4 yıllık) %13,62

İstihdam sayısı (2017-2021.II.çeyrek) 2017 yılı 28.345 bin kişi 2021 yılı 28.448 bin kişi

Özet mi: 4 yılda toplam büyüme %13,62 ve istihdam artışı sadece ve sadece 103 bin kişi.

İstihdamsız büyüme mi, yoksa fiyat artışından gelen bir şişme mi?

Devam edelim 2023 hedeflerimize...Bakalım neler söylüyoruz:

Cumhurbaşkanı Erdoğan: “Şimdi önümüzde 2023 hedeflerimize Cumhuriyet İttifakı olarak bütünleştirdiğimiz son bir eşik var. Onu da aştığımızda artık ülke ve millet olarak yeni bir döneme giriyoruz.” 15 Temmuz 2021

Cumhurbaşkanı Erdoğan: “31 Mart Seçimleri 2023 hedefleri önündeki en son engeldir” 4 Mart 2019

Cumhurbaşkanı Erdoğan: **“Önünüzde 2023 var; hazır mıyız 2023’e? Türkiye’yi önce 2023 hedeflerine, ardından da 2053 vizyonuna inşallah Cumhur İttifakı ile kavuşturacağız. Sadece elindekilere sahip çıkmakla yetinmeyen, yeni küresel siyasi ve ekonomik düzende hak ettiği yeri alma kararlılığını 2023 hedefleriyle, 2053 vizyonu, 2071 idealiyle gösteren bir Türkiye var. Uzunca bir süredir takip ettiğimiz rotamızın adı olan 2023 hedeflerimizi yeni bir başlangıç haline dönüştürerek, 21’inci yüzyılı ve ötesini kuşatacak büyük ve güçlü Türkiye’yi inşa ediyoruz.”** Mart 2021

Cumhurbaşkanı Erdoğan: **“Türkiye’yi 2023 hedeflerine ulaştırana kadar hiçbirimize durmak, dinlenmek yok.”** Mayıs 2019

Cumhurbaşkanı Erdoğan: **“Büyük ve güçlü Türkiye’ye hiç olmadığı kadar yakınız. Buradan tüm Milletimize sesleniyorum. Hep birlikte buna hazır mıyız? 2023’e bu duygu bu inanç ve bu şuurla hazırlanmak durumundayız.”** Ocak 2021

Cumhurbaşkanı Erdoğan: **“Yalan, dalavere, ikiyüzlülükle karşınıza çıkıp sizleri oyalamasınlar. Bu coğrafyayı birlikte medeniyetimizin beşiği haline getirdik. İnşallah yine birlikte 2023, 2053 vizyonuna kavuşturacağız. Dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri olma hedefine ulaşmaya artık çok daha yakınız. Konjonktürel sıkıntıları yakında geride bırakacağımızdan, yapısal reformlarla kalıcı kazanımlar elde edeceğimizden kimsenin şüphesi olmasın”** Haziran 2021

***

Artık daha fazla o konuşmaları yazmayacağım. Rakamlar ortada... Dünya sıralamasında 16. sıradan 19. sıraya düştük ve daha vahimi bu gidişle bir kaç yıla 20. sıradan da düşeceğiz.

Faiz konusunda da Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın iki konuşmasını verelim:

“Merkez Bankası dün lütfetti, çeyrek puanlık bir faiz indirimi yaptı (7,75’den 7,50’ye). Bizim Merkez Bankası’nın bağımsızlığına bir sözümüz yok. Ayrı bir konu.

Ama nereye kadar yok? Ülkenin ve milletin menfaatlerini koruduğu yere kadar yok. Bize karşı bir bağımsızlık mücadelesi veriyorsun da başka yerlere karşı bağımlılığın mı var? Bunu söyle. Vatan satmak, bu topraklarda bin yıllık ortak geçmişi olan insanların birliğini beraberliğini, kardeşliğini sağlayamayarak, ülkenin maddi, manevi kayıplara uğramasına göz yummakla olur. Vatani satmak, yüksek faizle, yüksek enflasyonla, kötü yönetimle ülkenin ve milletin kaynaklarını heba etmekle olur.” Şubat 2015

Bu konuşma Şubat 2015’de yapılırken Merkez Bankası Başkanı Erdem Başçı ve Ekonomiden Sorumlu Bakan Ali Babacan bu ağır kelimelerle suçlanıyordu.

13.09.2021

Faiz kaç mıydı....?

Evet, yüzde 7,75'den yüzde 7,50'ye düşürülmüştü.

Bugün faiz yüzde 19,0 ama kimse VATAN SATMIYOR. Bu laflar unutuldu...

Son 3 yılda 4 Merkez Bankası Başkanı mevsimlik işçi gibi değiştirildi ve istikrar yok edildi. Ama 2023 hedeflerini sabote edenler hala başkalarıymış gibi görmezden geliniyor.

Zaten istihdam son 4 yıldır yerinde sayarken istihdamda bile sıçrama yapıyormuşuz...

***

Ben tek bir şey soracağım:

Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

“Uzaya 4 şeritli yol yapıyoruz” desek bize inanan bir kitle var dedikleri o kileden mi; yoksa birazcık rakamlara bakıp gerçeği öğrenmeye çalışanlardan mı?

Sahi siz kimsiniz? Gerçekten kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

Bu arada unutmadan:

2008 yılı kişi başına gelir 11 bin 018 dolar

2023 kişi başına gelir hedefimiz ise (OVP) 10 bin 703 dolar

Çağ mı atlıyoruz yoksa hala 2008'in gerisinde bir geliri 2023 için hedefleyen ülke miyiz?

Oğuz Demir

Yine köşeyi dönemedik!

Biz ekonomistlerin en sevdiği işlerin başında verileri takip etmek, onları analiz etmek ve bu veriler ışığında tahmin yapmak gelir. Elbette bütün bu analizler tarihi, politik, sosyolojik etkenler de dikkate alınarak yapılırsa daha başarılı olur.

Yani ekonomik tespitler ya da tahminler yaparken sürecin sadece verilerden ibaret olmaması gerekir. Öyle olursa toplumun ve insanların varsayımlar dışında kalabilecek davranışları bizi yanıltabilir. Nitekim sık sık yanılırız da!

Hatta kendi aramızda bunun şakasını da yaparız.

Başarılı ekonomist kimdir? sorusunun yanıtını şöyle verir, şakalaşırız.

En başarılı ekonomist yaptığı tahminler tutmadığında, o tahminlerin neden tutmadığını en iyi açıklayabilen ekonomisttir.

Başta da söyledim. Veriler bizim için önemlidir. Neden çünkü gerçekleri anlamımıza sağlayan kestirmelerin sonucunda ortaya çıkar. Ama asıl önemli olan gerçeğin ta kendisidir.

Bunu anlayabilmek için de sık sık o gerçeklerle yüzleşmek gerekir. Ben de pazar günü sabahları KRT TV’de yayınlanan “Sana Faydası Ne?” isimli program için bu haftasonu bir kahvaltı alışverişine çıktım.

Yüzdeyle ifade ettiğimiz fiyat artışlarının, fiyatlara TL cinsinden yansımalarını anlamak ve kayda almak üzere dört kişilik bir aile için kahvaltılık satan bir markete gittim.

Gündelik hayatta **zaten her an bu pahalılıkla karşılaşıyoruz** ancak **bir noktaya odaklı bir alışveriş yaptığınızda** hayatın ne kadar pahalandığı gerçeği yüzümüze daha sert vuruyor.

Önce kanaldaki arkadaşlarla 100 TL ile dört kişi için kahvaltılık planımızı yaptık. Planladığımız kahvaltı öyle zengin bir kahvaltı da değildi. İçinde sofralarımızın **“vazgeçilmezi” olan** peynir, zeytin, domates, salatalık, yumurta gibi ürünlerin olduğu bir sepet.

13.09.2021

İzleyenler görmüştür.

***

Markette çalışanlardan biri **ne için çekim yaptığımızı sorduğunda** 100 TL ile kahvaltılık alışveriş yapıyorum **yanıtıma cevaben 100 TL ile marketteki dört köşeden ilkini bile dönemezsiniz** dedi. Köşeyi dönme konusunda zaten pek mahir olamadığımdan beni o kısmı çok üzmedi.

Ama durum tam anlamıyla trajikomikti!

Sonuçta **sıradan bir kahvaltı sofrası** için aldığınız **her şeyin orta ya da düşük kaliteli olmasına rağmen maliyeti 100 TL'yi** buluyor.

Ayda 3.000 TL yapar

Asgari ücretin 2.825 TL olduğu ülkemizde her ailede bir asgari ücret sadece tek bir sabah öğününe harcanıyor. Ya da aslında işin içine kirası, elektriği, suyu, doğalgazı, pazar alışverişini de koyarsanız bahsettiğim ortalama kahvaltıyı dahi aileler artık yapamıyor.

Hal böyle olunca da dört kişilik bir ailenin ortalama bir yaşam standardını yakalaması için 14-15 bin TL gelir elde etmesi lazım geliyor.

Bu gelire sahip mi yurttaşlarımız?

Maalesef hayır.

O zaman fiyatların en azından yerinde kalması lazım.

Bunu kim sağlayacak?

Kısa vadede Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, orta ve uzun vadede de hükümet.

Peki TCMB bu konuda ne yapıyor?

Son yazıda da ifade ettim. TCMB, kendisinden istenen **faiz indirme operasyonuna kılıf aramakla** meşgul. Geçtiğimiz hafta TCMB Başkanı Kavcıoğlu, para politikasının etkisinin olmadığı ancak bizim bütçemizde oldukça önemli yeri olan **işlenmemiş gıda, enerji, altın gibi TÜFE sepetinin %40'ının** dışarda bırakıldığı çekirdek enflasyonu **daha fazla dikkate alacaklarını** söyledi.

Yani para politikasının üzerinde etkisi olan sepetin %60'ını kullanma olasılığından söz etti.

13.09.2021

Haydi, bunu da **iyi niyetli bir plan olarak** değerlendirelim. O zaman da şu soru akla geliyor.

TCMB'nin para politikasının üzerinde etkisi olduğunu ifade ettiği mal ve hizmetlerdeki yıllık enflasyon %16,76! Tek özelliği manşet enflasyondan, yani %19,25'ten daha düşük olması!

Bu kısıtlı mal ve hizmet sepetindeki enflasyon oranı bile TCMB'nin TÜFE'nin tamamı için öngördüğü tahminlerde daha yüksek.

TCMB'nin, fiyatlar üzerinde etkisi olduğu düşünölen mal ve hizmetlerdeki yıllık enflasyonu %19 faizle frenleyemediğini itiraf ediyor.

Faiz bu kadar yüksekken, TCMB'nin bu faiz oranı ile üzerinde etkili olduğuna inandığı enflasyon %16,76 ise, bu faizi indirdiğinde başımıza gelebilecekleri düşünöyor musunuz?

Umarım öyledir. Umarım ben yanılır ve yanılışımı açıklamakla meşgul olurum.

Yoksa bu gidişle bizim 100 TL'yle markette ilk köşeyi dönme imkanımız dahi uzunca bir süre daha olmayacak!

13 Eylül 2021, Pazartesi

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

İçi boş spekülasyonlar

Eğer göreviniz siyasi yorum yapmak ise bugünlerde işiniz zordur. Çünkü seçimlere bu kadar uzun zaman varken kimin hangi partiden aday olacağını kestirmek pek mümkün değildir. Bunun yerine siyasi yorumcu olarak asılsız spekülasyonlar yaparsınız.

Örneğin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu, Cumhurbaşkanı adayı olacak mı olmayacak mı? Bunu anlamak şimdiden mümkün değil. Ama mesela Nurettin Süzen'den sonra gelen Recep Tayyip Erdoğan'ın İstanbul'da nasıl bir mucize yarattığını hatırlatıp, İmamoğlu'nun belediye başkanlığını da ele alabilirsiniz. **CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu herhalde ondan bir şey olacağı sanılarak siyasete sokulmadı. Kılıçdaroğlu'nu bir kaset komplosu ile CHP'nin başına getirenler asıl Deniz Baykal'ı yok etmek istiyorlardı. Bunun yerine Cumhuriyet Halk Partisi yok oldu. 9 seçimde de yenildi. Şimdi Kemal Kılıçdaroğlu'nun Tayyip Erdoğan yerine Cumhurbaşkanı olacağını düşünmek bir cadı masalı hayal etmekten farksızdır.**

Gelelim Meral Akşener'e. Bu hanım politikacının, Başbakan Tansu Çiller'in içişleri bakanı olduğu zaman en seçkin davranışı Tansu Çiller'in eşi Özer Çiller'in elini öpmektir. **Şimdi onun için doğru olan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın elini öpmektir ama bunun yerine Erdoğan'a karşı ileri geri konuşmayı siyaset yapmak sanıyor.** Diğer aday adayları da sıralandığında Ahmet Davutoğlu, Ali Babacan ve belki Abdullah Gül gündeme gelebilir. **Ama bunların hepsini topladığınız zaman AK Parti'nin sadece geride bıraktığı anılarla yetinirsiniz. Bu anıların içinde yeterli miktarda ihanet de vardır.**

Bir de Mansur Yavaş adı üzerinde çok spekülasyon yapılıyor. Ancak Mansur Yavaş da neticede yerel bir politikacı. Ulusal figür olarak henüz sahneye çıkmış değil. **Kısacası siyasi yorumculuk yapacağım diye olmayan şeyleri olacak gibi gündeme sürmek komiktir.**